

»Den stædige belgiers kamp«

– en artikel om »Bosmandommen« og konsekvenserne for professionel sportsudøvelse

Af Nicolai Blom Pedersen

Når man i dag skal nævne én af de ting, der har haft størst betydning for professionel fodbold og al slags professionel sport for den sags skyld, vil mange nævne Bosmandommen. En sag der den 15. december 1995 rystede den professionelle sportsverden. Det var lykkedes den belgiske fodboldspiller, Jean-Marc Bosman, at vinde over alle de store fodboldorganisationer ved EF-domstolen og derved smadre det gamle transfersystem. Med en redegørelse af principperne i Bosmandommen vil jeg i hovedtræk fremdrage de centrale og vigtige dele af dommen. I denne del af artiklen vil jeg også se på situationen, der førte til selve sagsanlægget. Artiklens anden del vil være en analyse af dommens betydning for professionel sportsudøvelse, med udgangspunkt i fodbold. Her vil jeg se tilbage på de fire år, der er gået siden dommen trådte i kraft. Udgangspunktet lægges inden for fodbold, derfor vil jeg bruge eksempler fra fodboldens verden og derudfra drage paralleller til andre sportsgrene. Da EF i perioden for dommen skifter navn til EU, vil jeg gennem hele artiklen bruge betegnelsen EU. De Europæiske Fællesskabers Domstol bibeholder dog sit oprindelige navn, så her vil jeg bruge betegnelsen EF-domstolen.

De gamle transferregler

En vigtig grund til konflikten mellem Jean-Marc Bosman og hans belgiske klub, Royal Club Liègeois SA (herefter RC Liège), var de gamle, stive og meget konservative transferregler. Man er derfor nødt til at have et kendskab til disse regler for at forstå, hvorfor det kom til en konflikt mellem de to parter. Det er meget svært at gennemskue de gældende transferregler, da de er underlagt de nationale fodboldforbund, i dette tilfælde det belgiske forbund (herefter forkortet URBSFA). De nationale forbunds regler skal godkendes af det europæiske fodboldforbund, UEFA, deres regler skal så godkendes af det internationale fodboldforbund, FIFA. Denne opbygning gør, at der nemt kan opstå fortolkningsproblemer mellem de forskellige forbunds regler. De gamle belgiske transferregler sagde, at enhver kontrakt med en løbetid på 1-5 år ophører den 30. juni i det år, kontrakten udløber. Inden den 26. april skulle klubben komme med et udspil til en ny kontrakt, skete dette ikke, blev spilleren anset som amatør og var dermed omfattet af helt andre transferregler. Valgte spilleren at afslå den af klubben fremlagte kontrakt, kunne enhver anden klub i perioden 1.-31. maj skrive kontrakt med ham mod at betale en »træningsgodtgørelse« til den aktuelle klub. Denne godtgørelse blev fastsat ved at

gange spillerens årlige bruttoindtægt med en alderskoefficient mellem 2 og 14. Ingen af parterne havde indflydelse på størrelsen af godtgørelsen, der blev kaldt den »tvungne« transfer. I perioden 1. juni til 1. august kunne de to klubber forhandle om den »frie« transfers størrelse, det vil sige, at klubberne ikke var underlagt nogle overordnede regler m.h.t. til det beløb, som den nye klub skulle betale den gamle klub for at overtage spilleren.¹ Det var ikke ubetinget nogen fordel, at der ikke forhandlede efter givne regler, da begge klubber ville prøve at få den, for dem, bedste aftale. Det krævedes dog også, at spilleren og den nye klub blev enige om en kontrakt, før klubskiftet var en realitet. Kom det ikke til enighed mellem de to klubber, eller hvis der ikke var nogle klubber, der var interesserede i at købe spilleren, skulle den aktuelle klub tilbyde spilleren en ny kontrakt med samme vilkår, som den første kontrakt inden 1. august. Afslog spilleren igen kontrakttilbudet, havde klubben kun to muligheder, den kunne enten udelukke spilleren eller lade ham overgå til amatørstatus.²

Udlændingeklausulerne

Selve Bosmandommen udtaler sig også om udlændingeklausulerne, så det er vigtigt at vide, hvad disse klausuler siger, for at forstå grunden til de er omtalt i dommen. I 1960'erne vedtog mange af de nationale fodboldforbund forskellige regelsæt, der begrænsede antallet af udlændinge pr. hold. Generelt tillod forbundene 2 udlændinge pr. hold, men da UEFA og FIFA ikke havde nogle regler på dette punkt, kunne antallet af tilladte spillere variere fra land til land. I 1978 vedtog UEFA, presset af EU, at der ikke måtte være begrænsninger på, hvor mange udlændinge en klub kunne have på kontrakt, men det var dog stadig

kun tilladt at anvende 2 udlændinge pr. hold. Disse regler var gældende indtil 1991, hvor UEFA vedtog at sætte antallet af tilladte udenlandske spillere pr. hold op til tre. Det blev yderligere tilladt at bruge to spillere, der minimum havde spillet de sidste fem år i det pågældende land, hvorfra de tre skulle have været på et ungdomshold.³ Denne regel blev kendt som »3+2- reglen«. Indtil 1978 var der ingen central styring af udlændingereglerne, det var derfor op til de nationale forbund, hvor mange udlændinge de tillod pr. hold.

Optakten til sagsanlægget

For at forstå at det kom til et opgør med det gamle system, må vi se tilbage på den situation, som Jean-Marc Bosman kom til at stå i, efter hans kontrakt udløb med den belgiske klub, RC Liège. I 1988 skrev Jean-Marc Bosman under på en to års kontrakt med RC Liège i den belgiske første division, der gav ham en månedsløn på 120.000 BFR inklusive præmier og bonusser.⁴ De to år forløb smertefrit, men da tiden nærmede sig, 26. april, hvor RC Liège skulle komme med forslag til en ny kontrakt, opstod der problemer, da de krævede en lønnedgang på 90.000 BFR, til den, af det belgiske fodboldforbunds, fastsatte minimumsløn på 30.000 BFR. De tilbød ham også kun en et-årig kontrakt.⁵ Kontrakttilbudet blev afslået af Jean-Marc Bosman, og som reglerne foreskrev, skulle der fastsættes en træningsgodtgørelse, som skulle betales til RC Liège i tilfælde af et klubskifte. Godtgørelsen blev sat til 11.743.000 BFR, og det ville den være indtil 1. juni, hvor man overgik til den frie transferperiode. På grund af den høje transfer var der ingen klubber, der var interesserede i at købe Jean-Marc Bosman, men den franske klub US Dunkerque ville gerne leje ham. I

perioden for den frie transfer blev de to klubber enige om en lejeaftale, hvor US Dunkerque skulle betale RC Liège 1.200.000 BFR for at leje Jean-Marc Bosman, når det franske fodboldforbund modtog transfercertifikatet fra URBSFA. Da RC Liège ikke mente, at US Dunkerque kunne betale lejeløbet, undlod de at bede URBSFA om at sende Jean-Marc Bosmans spillercertifikat. Så kontrakten blev ophevet, da betingelserne om betaling og fremsendelse af spillercertifikat ikke blev overholdt. Ophævelsen af lejekontrakten medførte at RC Liège den 31. juli udelukkede Jean-Marc Bosman fra den kommende sæson. Dette førte til at Jean-Marc Bosman den 8. august 1990 lagde sag an mod RC Liège ved Tribunal de première instance de Liège,⁶ dette skulle vise sig kun at være det første sagsanlæg ud af mange. At det kommer til en strid mellem Jean-Marc Bosman og RC Liège skyldes bl.a., at han afslog det kontrakttilbud, klubben fremsatte, og kom på transferlisten. Sagens kerne var den lejekontrakt med US Dunkerque, der faldt bort, da RC Liège ikke overholdte sine forpligtelser og udelukkede Jean-Marc Bosman fra den nye sæson. Udsigten til at være udelukket fra at udføre sit job, på grund af klubbens uvilje, fik Jean-Marc Bosman til at stævne RC Liège ved den belgiske domstol.

De mange sagsanlæg

Den dom, der populært kaldes Bosmandommen, er den domsafsigelse, EF-domstolen afsagde den 15. december 1995, men forud for denne dom ligger et utal af domme og sagsanlæg fra forskellige belgiske domstole. Som tidligere nævnt stævnedes Jean-Marc Bosman RC Liège den 8. august 1990, ved den lokale domstol i Liège, med krav om at RC Liège og URBSFA skulle af-

lønne ham med 100.000 BFR pr. måned, indtil han blev ansat af en ny klub. Samtidig krævede han, at der ikke måtte stilles hindringer i vejen for et klubsifte, samt at præjudicielle spørgsmål – et retsspørgsmål, der skal løses før et andet retsspørgsmål kan behandles – skulle afgøres ved EF-domstole. Efter tre måneder kom der en foreløbig dom i sagen, RC Liège og URBSFA skulle betale Jean-Marc Bosman en månedsløn på 30.000 BFR, og de måtte ikke hindre et klubsifte ved at afkræve den nye klub en transfer for at slippe spillerlicensen. Det præjudicielle spørgsmål om lovligheden af de eksisterende transferregler blev forelagt EF-domstolen. Kort tid efter, den 20. november 1990, indgav Jean-Marc Bosman en klage til EU-kommissionen, der skal gribe ind, hvis EU-traktaten ikke overholdes, men han modtog aldrig noget svar fra kommissionen.⁷ Det lykkedes Jean-Marc Bosman at få ret, og han genoptog karrieren i en fransk anden divisionsklub, men lykken holdt kun små 7 måneder. Den 28. maj 1991 omstødte Cour d'appel de Liège, appelretten i Liège, den dom den lokale byret afsagde – med hensyn til forelæggelsen af det præjudicielle spørgsmål for EF-domstolen – og forespørgslen blev trukket tilbage. Da det var indføjet i kontrakten, at Jean-Marc Bosman skulle have medhold i de punkter, som blev forelagt EF-domstolen, ophævede man fra den franske klubs side straks kontrakten, da de kunne komme til at betale RC Liège en transfersum for Jean-Marc Bosman. Appelrettens afgørelse var langt fra afslutningen på sagen. I hovedsagen ved byretten i Liège valgte Jean-Marc Bosman også at stævne UEFA, i den oprindelige sag mod RC Liège og URBSFA, fordi de havde indført de regler, som hindrede ham i at arbejde. Lige før jul stævnedes RC Liège US Dunkerque for at kunne rejse retskrav, hvis Jean-Marc Bosman skulle vinde retssagen.

Det var nu op til Tribunal de première instance de Liège at afgøre, om den var kompetent til at afsige endelig dom i sagen, og hvis den fandt sig kompetent, skulle der afsiges en dom. For at gøre forvirringen komplet, valgte Jean-Marc Bosman den 9. april 1992 at ændre det oprindelige sagsanlæg, så han udvidede påstandene mod de tre sagsøgte og anlagde en ny præventiv sag mod UEFA. Samtidig med at han nu krævede en erstatning på ca. 23.000.000 BFR, som compensation for det tab han, efter egen mening, havde haft siden sin karrieres start og til nu. To måneder senere kom den lokale ret i Liège frem til at lovligheden af transferreglerne og udlændingeklausulerne skulle prøves ved EF-domstolen i Luxembourg, og at US Dunkerque ikke kunne drages til transferansvar for den periode, de havde Jean-Marc Bosman på kontrakt. Dommen blev anket af RC Liège, URBSFA og UEFA, men Cour d'appel de Liège fandt at Tribunal de première instance de Liège var kompetent til at afgøre sagen og stadfæstede dom.⁸ De præjudicielle spørgsmål som blev forlagt EF-domstolen var:

»Skal artikel 48, 85 og 86 i Rom-traktaten af 25. marts 1957 fortolkes således, at de forbyder:

- *at en fodboldklub kan kræve og modtage betaling af et pengebeløb, når en af klubbens spillere, hvis kontrakt er udløbet, engageres af en ny klub.*
- *at nationale og internationale sportsorganisationer eller –forbund i deres respektive reglementer kan indsætte bestemmelser, der begrænser adgangen til turneringer i deres regi for udenlandske spillere, som er statsborgere i en EU-medlemsstat?»⁹*

For at standse denne forespørgsel ved EF-domstolen appellerede URBSFA igen

dommen, men Cour de cassation fandt at anken ikke havde opsættende virkning, senere forkastede samme ret anken.¹⁰

De sidste forsøg

Inden sagen kom i gang, forsøgte man fra UEFA's, URBSFA's og fra enkelte regerings side at bremse sagen. Først prøvede UEFA at få optaget nye beviser, der skulle belyse nødvendigheden af de eksisterende regler. Man mente, fra UEFA's side, at transferbeløbene udgjorde en stor del af de små og mellemstore klubbers indtjening, og dette ønskede man at belyse yderligere i retten ved at få optaget nogle supplerende oplysninger som beviser. Derudover ønskede man også at fremsætte supplerende oplysninger, med hensyn til spørgsmålet om hvilken ny transferordning, der ville være gældende, hvis de gamle regler blev kendt ulovlige. Denne anmodning blev dog afvist af EF-domstolen. Da det ikke lykkedes at få tilføjet nye beviser, prøvede man fra flere sider at drage domstolens kompetence i tvivl. UEFA og URBSFA mente, at sagen var konstrueret, og at de transferregler, som Jean-Marc Bosman hævdede havde skadet hans karriere, ikke var blevet anvendt i denne sag. Udlændingeklausulerne, mente man ikke, havde haft nogen indflydelse på Jean-Marc Bosmans muligheder for at finde en ny arbejdsgiver, og sagen kunne kun dreje sig om transferreglerne. Dette synspunkt blev støttet af den danske, franske og den italienske regering. Til sidst fremførte UEFA og URBSFA, at Cour de cassation havde kendt URBSFA's udlændingeregler uanvendelige på Jean-Marc Bosman.¹¹ Disse påstande gjorde, at man fra flere sider mente, at EF-domstolen ikke var kompetent eller burde svare på spørgsmålene, som de var blevet forelagt af den belgiske domstol. Fra dom-

stolens side vurderede man, at betingelserne, som skulle være opfyldt, for at man var inkompetent eller ikke burde besvare spørgsmålene, ikke var tilstede. Den præventive sag var, efter EF-domstolens mening af en sådan karakter, at det ville være til stor nytte for de nationale domstole, at EF-domstolen kom med en fortolkning af lovligheden af de gældende transfer og udlændingeregler. Et andet punkt, som gjorde, at EF-domstolen fandt sig kompetent, var at Cour d'appel de Liège var kommet med en klar redegørelse for nødvendigheden af EF-domstolens tolkning af de gældende regler for at nå frem til en domsafsigelse. Med hensyn til reglerne om begrænsningen af antallet af udlændinge pr. hold, kom domstolen frem til, at det kunne have haft indflydelse på Jean-Marc Bosmans karrieremuligheder, samt at URBSFA havde tolket Cour de cassation's dom forkert, da det ikke fremgår, at udlændingeklausulerne er irrelevante. Derfor ville man også vurdere lovligheden af udlændingeklausulerne.¹²

Den endelige dom over transferreglerne

Efter at man fra EF-domstolens side havde afvist de indvendinger, der var kommet mod, at den skulle svare på de præjudicielle spørgsmål, var der kun tilbage at svare på de to spørgsmål fra Cour d'appel de Liège. Først skulle man finde ud af om artikel 48 kunne anvendes på sportsforbundenes regler. URBSFA mente, at artikel 48 kun kunne anvendes på de rigtig store klubber, da kun de er at betragte som virksomheder. Dette blev støttet af den tyske regering, der mente, at fodbold mere var kultur end økonomisk virksomhed, og at EU's indblanding heri skulle være mini-

mal. Man skulle respektere fodboldens særlige karakter, hvor det er meget svært at skelne mellem økonomiske og sportslige interesser, var UEFA's holdning. Domstolen kom dog frem til, at det ingen betydning havde, at klubberne ikke var virksomheder, for så længe fodboldspillerne udførte et lønnet arbejde, var der tale om et arbejdsforhold. I visse tilfælde kan man tilsidesætte EU's regler om arbejdskraftens frie bevægelighed, men kun når der er tale om særlige kampe. Selv om det er svært at skelne mellem den sportslige og økonomiske interesse i fodbolden, så kan denne regel, efter domstolens mening, ikke bruges til at udlukke al fodbolden fra EU's regler. Da sagen kun omhandler arbejdskraftens frie bevægelighed, havde argumentet om sportens kulturelle træk ingen betydning, var domstolens afgørelse. UEFA prøvede også at komme med det argument, at sagen ikke havde international karakter, da alle parter var fra Belgien, men dette blev også afvist af domstolen. Det var nu op til EF-domstolen at komme frem til, om transferreglerne var til hindring for arbejdskraftens frie bevægelighed. Man nåede, fra domstolens side, frem til, at når en klub skulle betale en transfersum til den tidligere klub, for at en professionel sportsudøver, efter kontraktens udløb, kunne udøve sit arbejde i den nye klub, var det en hindring af arbejdskraftens frie bevægelighed. I en af præmisserne for dommen slår retten dog fast, at disse regler kun er ulovlige, når spillerhandelen foregår mellem to medlemslande.¹³ Det ville være en økonomisk hindring for den nye klub, hvis den skulle betale den gamle klub en transfersum, derfor ville det også være en hindring af spillerens mulighed for at finde en ny arbejdsgiver. Inden den endelige dom, om transferreglernes lovlighed, var domstolen nødt til at se på, om der var nogle omstændighe-

der, der gjorde at reglerne kunne retfærdiggøres. Domstolen fandt dog ikke, at der var nogle omstændigheder, der kunne forsvare transferreglerne. Reglerne var ikke nødvendige for at opretholde den sportslige og økonomiske ligevægt mellem klubberne, da reglerne på ingen måde hindrede de rige klubber i at købe de bedste spillere og derved igen opnå sportslig succes. Fordi man ikke kan forudsige en ung spillers fremtid, så kunne argumentet, om at transferreglerne fremmede klubbernes interesse i at udvikle unge talenter, heller ikke bruges til at forsvare transferreglerne. Ingen af argumenterne for at bibeholde de gamle transferregler blev anerkendt af EF-domstolen, så den 15. december 1995 blev den endelige dom, at transferreglerne var til hindring for arbejdskraftens frie bevægelighed og derfor ulovlige i forhold til artikel 48 i Rom-traktaten. Det er her vigtigt at slå fast, at transferreglerne kun var ulovlige at anvende, når en spillers kontrakt var udløbet. Skete klubsiftet inde midt i en kontraktperiode, var det fuldt lovligt at kræve et transferbeløb af den nye klub. Når handlen foregik med en ikke EU-nation, var det også fuldt lovligt at afkræve den nye klub en transfer. Det er også meget vigtigt at slå fast, at dommen ikke udtaler sig om klubsifte mellem to klubber fra samme land, da dette er et nationalt anliggende. Den sidste del af dommen bevirker, at man ikke kan anlægge sag for at få tilbagebetalt en transfersum, der er betalt eller stadig var skyldig på datoen for dommen. Hvis man skulle gøre sig håb om at slippe for at betale en transfersum, så skulle man inden den 15. december 1995 have anlagt en retssag eller indgivet en officiel klage.¹⁴

Dommen over udlændingeklausulerne

Nu hvor transferreglerne var blevet dømt ulovlige af EU-domstolen, er der kun tilbage at se på, hvordan domstolen forholdt sig i spørgsmålet om udlændingeklausulernes lovlighed. Da domstolen allerede havde slået fast, at den var kompetent til at behandle sagen, og at artikel 48 kunne anvendes på sportsforbundenes regler, var der kun tilbage at fastslå, om reglerne var lovlige eller kunne retfærdiggøres. Rom-traktaten siger, at statsborgere i EU-medlemslandene ikke er omfattet af nationale regler, som på en eller anden måde begrænser beskæftigelsesmulighederne for udenlandske statsborgere. Det havde dog ingen betydning, at begrænsningen af udlændinge kun lå på anvendelsen af dem i officielle kampe, da domstolen mente, at dette var en fodboldspillers hovederhverv. Derfor blev deres ansættelsesmuligheder begrænsede,¹⁵ og udlændingeklausulerne stred derfor mod arbejdskraftens frie bevægelighed, som var garanteret i Rom-traktatens artikel 48. Der var fra URBSFA's, UEFA's og enkelte regerings side mange argumenter for, at klausulerne kunne retfærdiggøres. De var med til at bevare forbindelsen mellem klubben og landet, samt at klubben internationalt – reelt – repræsenterede det land, som den kom fra. Et andet argument, for at klausulerne var nødvendige, var, at for mange udenlandske spillere i en liga ville skubbe de nationale spillere ud og derved svække landsholdet. Samtidig ville »3+2 reglen«, der var udarbejdet i samarbejde med EU, afholde de rige klubber fra at købe alle de gode spillere. Domstolen fastslog, at båndet mellem klub og land var det samme som mellem klub og f.eks. by, og nationalt var der ingen regler, der forbød holdene at anvende mere end et vist antal

spillere fra en anden by. Da man nationalt skal kvalificere sig til at spille internationale kampe, så er det holdets præstation og ikke spillerens nationalitet, der tillægges betydning. Med hensyn til landsholdet, gælder der kun, at spillere skal være statsborgere i det land, som de repræsenterer på landsholdet. Dette betyder, at man ikke skal spille i den hjemlige liga for at kunne deltage på landsholdet, men kan spille hvor som helst, og derfor er udlændingeklausulerne ikke nødvendige for at opretholde et stærkt landshold. Da EU-kommissionen ikke havde bemyndigelse til at lovliggøre regler, der stred mod Traktaten, kunne begrundelsen, med at »3+2 reglen« var udarbejdet i samarbejde med EU-kommissionen, heller ikke retfærdiggøre klausulerne.¹⁶

De første profetier

I den første del af artiklen så jeg på forløbet af Bosmansagen og den juridiske afgørelse af sagen ved EF-domstolen. I denne anden del vil jeg så se på, hvilke virkninger dommen fik i praksis, nu hvor transferreglerne og udlændingeklausulerne var ulovlige. Først vil jeg kigge lidt på de påstande, der var fremme allerede inden, og lige efter dommen var afsagt, om hvilken indvirkning dommen ville få på professionel fodbold, hvis Jean-Marc Bosman fik ret. Derefter vil jeg prøve at se på, om det er gået, som man spåede for ca. fire år siden. Der havde været fremsat forskellige påstande om, hvilke konsekvenser dommen ville få for fodbolden, men det var først den 20. september 1995, at det gik op for folk, at Jean-Marc Bosman var ved at knuse det gamle transfersystem, og profetierne kunne blive virkelighed. Det var den dag, generaladvokat ved EF-domstolen Carl Otto Lenz kom med sin anbefaling til

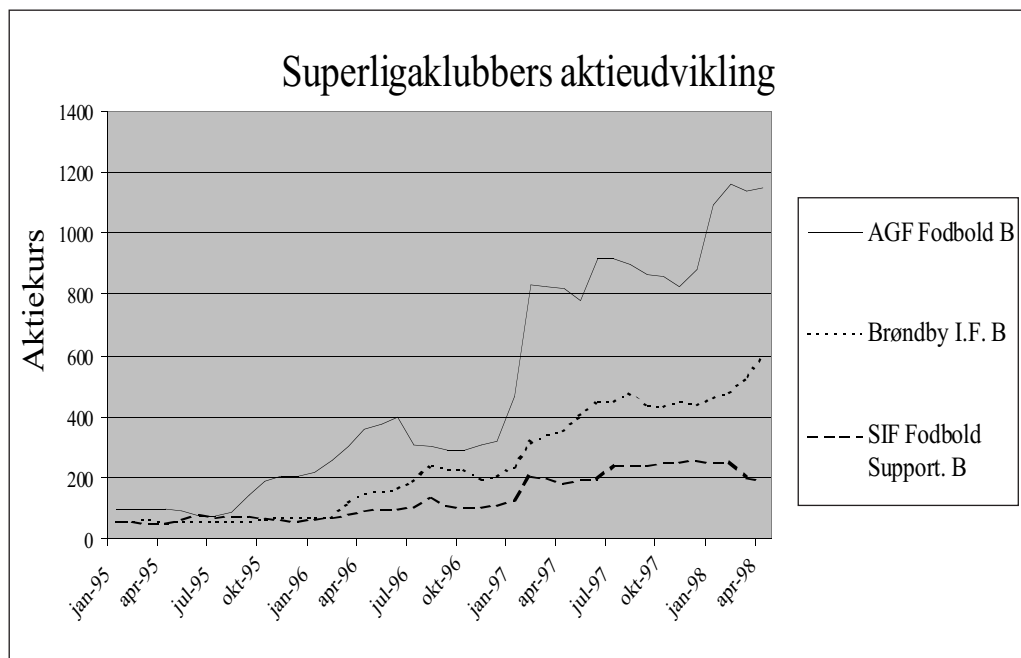
dommerne i Bosmansagen. En anbefaling, som støttede Jean-Marc Bosman på alle punkter og som udtrykte den holdning, at transferreglerne og udlændingeklausulerne var ulovlige. Anbefalingen var ikke den endelige dom, da dommerne kunne vælge ikke at følge den, men den gav fodboldverdenen et vink om, at Jean-Marc Bosman havde gode chancer for at vinde striden.¹⁷ Dette satte for alvor gang i spekulationerne om fodboldens fremtid. Når en spiller, efter kontraktens udløb, frit kunne skrive kontrakt med en anden klub, uden at den nye klub skulle betale en transfer til den gamle klub, ville det betyde at mange klubber ville miste en stor del af deres indtjening. De børsnoterede klubber blev nødt til at nedskrive deres anslåede værdi af spillerne, dette ville medføre et dyk i klubbens aktier, da klubben ikke længere rådede over de anslåede værdier, hævdede man. Som følge af den manglende transferindtægt, ville der komme et dyk i spillernes lønninger, og dette ville ramme det store lag af mellemklassespillere, for de gode spillere ville stadig kunne kræve kæmpe lønninger som før. For at kunne tjene på et spillersalg, så måtte det ske indenfor kontraktens løbetid, som en konsekvens heraf spåede man, at klubber kun ville indgå kontrakter med lange løbetider. Man kunne forestille sig, kontrakterne kom til at ligne de funktionærkontrakter, man kender fra det almindelige arbejdsmarked, hvor begge parter har et langt opsigelsesvarsel.¹⁸ En helt anden konsekvens af dommen kunne være, at store multinationale selskaber kunne købe de bedste udenlandske spillere og samle dem på f.eks. et dansk superligahold. De små amatørklubber ville også blive ramt økonomisk, når man ikke længere skulle betale dem 30.000 kr. for at skrive kontrakt med en af deres spillere. Dette kunne i værste konsekvens betyde, at ingen

klubber ville være interesserede i at bruge år på at udvikle talenter, når de bare kunne forsvinde efter kontraktens udløb. Alle pengene inden for fodbolden ville blive koncentreret i de rigeste klubber og de penge, der før blev betalt de mindre klubber, som transfer for en god spiller, ville forblive hos de rige klubber.¹⁹ Dette er bare nogle af de profetier, som kom frem i kølvandet på Carl Otto Lenz's anbefaling til EF-domstolen og selve dommen. Alle havde deres mening om, hvilke konsekvenser Bosmandommen ville få, men alle var klar over, at dette var år nul for den professionelle fodbold.

Konsekvenserne for klubberne

Nu hvor jeg har set på nogle af de spådomme, som kom frem i tiden før domsafsigelsen, vil jeg så prøve at se på, hvordan det gik, om dommedagsprofetierne har holdt stik. Én af de påstande, der kom frem, var,

at de mellemstore og små klubber ville miste en stor del af deres indtjening, samt at de børsnoterede klubber ville opleve et fald i værdi. På dette punkt kan vi meget vel bruge de danske superligaklubber til at belyse, om det er gået, som man spåede, da de alle, set i et internationalt lys, må beskrives som små og mellemstore klubber. I 1995 var der tre danske børsnoterede klubber i Superligaen, det var AGF, Brøndby IF og Silkeborg IF. I december 1997, to år efter Bosmandommen, blev FC København introduceret på Københavns Fondsbørs. I løbet af 1998 og 1999 har klubberne AaB og AB fulgt i de fire klubbers fodspor og er blevet noteret på Københavns Fondsbørs. Også Viborg F.F., Vejle Boldklub og Ikast FS. er gået denne vej og er blevet noteret hos fondsmæglerselskabet Dansk O.T.C. A/S i Horsens.²⁰ De børsnoterede danske klubber har haft stor succes på børsen, Silkeborg IF har også med stor succes forøget sin aktiekapital. Kigger vi på klubbernes

kurser, i perioden omkring domsafsigelsen, viser de aktionærernes tillid til klubberne, og om dommen fik den virkning, som man havde spået. For at gøre det mere overskueligt vil jeg se på de månedlige gennemsnitskurser for de tre klubber. Den viste graf giver et billede af, hvordan kursudviklingen har været for de tre danske børsnoterede Superligaklubber.

I september 1995, måneden efter Carl Otto Lenz kom med anbefalingen til EF-domstolen, lå AGF's aktier på kurs 140, frem til december steg kursen til 203. Efter domsafsigelsen steg kursen til 400 i juni 1996, men da mesterskabet gik til Brøndby IF, faldt kursen til 308. Dette skyldes formentligt, at AGF ikke kom til at spille kvalifikation til Champions League. Derfra og frem til april 1998 var kursen steget til 1150, så Bosmandommen har ikke haft nogen indvirkning på AGF's aktiekurser. For Brøndby IF's vedkommende lå deres aktier meget stabilt på kurs 59 – 71 i perioden fra september 1995 til februar 1996, hvor kursen begyndte at stige, så et år efter dommen lå kursen på 202. I april 1998 var kursen 593, dette er en 10-dobling af aktiernes værdi, på bare to år og syv måneder.²¹ De kursfald, som Brøndby IF oplevede, kan tolkes som udelukkende mangel på sportslig succes, de to eneste gange kursen faldt var i efteråret 1996 og 1997, da Brøndby IF begge gange missede kvalifikationen til Champions League ved at tabe til henholdsvis Widze Lodz og Dynamo Kiev. Så heller ikke for Brøndby IF fik domsafsigelsen i Bosmansagen økonomiske konsekvenser. Den sportslige succes er selvfølgelig tæt forbundet med den økonomiske situation, for hvis man ikke vinder og ikke er med i de europæiske turneringer, hvor de store penge er, er man ikke attraktiv for sponsorer og aktionærer. Man kunne hævde, at stilstanden omkring domsafsigelsen

skyldtes dommen, men hvis vi kigger på kursen for Brøndby IF's aktier i perioden før september 1995, så lå kursen stabilt på 52- 63. Kursen lå stabilt allerede de første 11 måneder af 1995, så at dette fortsatte, kan ikke siges at være en konsekvens af dommen. Silkeborg IF's aktier faldt fra kurs 75 i september 1995 til 59 i december 1995, det kunne skyldes Carl Otto Lenz's anbefaling, men allerede i januar 1996 begyndte kursen igen at stige, så dommen fik ikke den virkning for Silkeborg IF, som man havde spået. Aktierne toppede i december 1997 med kurs 256, men er dog faldet til kurs 196 i april 1998.²² Dette fald skyldes, at man i foråret lavede en aktieudvidelse, hvor man udbød nye aktier. Disse tre klubbers udvikling viser, at dommen ikke har haft den virkning, som man troede, den ville få. Det må siges, at Bosmandommen ikke har påvirket klubberne, som man troede, for det ville helt sikkert have afskrækket andre fra at blive børsnoterede, hvis de allerede børsnoterede klubber var blevet ramt af dommen. Børsnoteringen af yderligere seks fodboldklubber viser, at Bosmandommen ikke har haft store økonomiske konsekvenser for klubberne.

Den nye salgspolitik

Klubberne er også blevet bedre til at sælge deres spillere til udlandet inden kontrakten udløber, det kan nævnes, at OB solgte Per Pedersen til Blackburn for over 25,9 millioner danske kroner, samt at Brøndby IF solgte både Peter Møller og Dan Eggen til henholdsvis PSV Eindhoven og Celta Vigo for 11,6 og 6,1 millioner kroner.²³ Dette har selvfølgelig de konsekvenser, at de danske klubber ikke helt selv er herrer over, hvornår de ønsker at sælge deres bedste spillere. Salget af Peter Møller og Dan Eggen var bl.a. medvirkende til, at Brøndby IF ik-

ke kvalificerede sig til Champions League og blev slået ud allerede i UEFA-cuppens første runde. Det er selvfølgelig svært at bevise, det kun var salget af de to spillere, som gjorde, at Brøndby IF ikke havde sportslig succes, men det havde højst sandsynligt en betydning. Denne udvikling er uheldig, for hvis en klub skal tjene på en spiller, så må man være villig til at sælge ham på et sportsligt dårligt tidspunkt, ellers risikerer man, at kontrakten udløber, og spilleren bliver transferfri.

De lange kontrakter

Konsekvenserne for de danske superligaklubber har været minimale, men man har dog foretaget enkelte justeringer med hensyn til salg af spillere. Da man fra klubbens side ønsker at kunne opnå såvel sportslig, som økonomisk succes, har man prøvet at kombinere det, ved at skrive længere kontrakter med spillerne. Når spilleren binder sig for en længere periode, så er det muligt for klubberne at holde på en god spiller i længere tid, inden man sælger ham videre. I Brøndby IF havde man f.eks. topscorer Ebbe Sand på kontrakt til år 2003, dette er et udtryk for, at man fra klubbens side ønskede at vide sig sikker på, at man ikke mistede ham uden at få noget for ham. Hvis en spiller ved, at han om et år er transferfri, så vil han hellere vente med at skrive kontrakt med en ny klub, til den gamle kontrakt er udløbet. På denne måde kan han selv indkassere den transfersum, som hans gamle klub ellers skulle have haft. Dette benyttede de tre AGF'ere Allan K. Jepsen, Thomas Thorninger og Martin Jørgensen sig af, da de i sommeren 1997 alle skiftede til udenlandske klubber. Denne groteske situation har ført til, at man i AGF har ændret sin kontraktspolitik, så man et år før kontrak-

tens udløb, beslutter om man vil forlænge kontrakten med spilleren. Hvis man fra klubbens eller spillerens side ikke ønsker at forlænge kontrakten, vil man prøve at sælge spilleren inden kontraktens udløb for at tjene de transferpenge, som spilleren ellers selv vil tjene. AGF ønsker en løbende revision af kontrakterne, så de hele tiden har alle spillere på langtidskontrakter, for når en spiller kun har et halvt år tilbage af sin kontrakt, er hans markedsværdi faldet i forhold til, hvis han havde tre år tilbage.²⁴ I moderne fodbold hører man aldrig mere om et- og to-års kontrakter, når der skrives kontrakter, er løbetiden altid på minimum tre år. Dette kan godt minde om en stavnsbinding, at en fodboldspiller bliver nødt til at skrive en tre-årig kontrakt med en klub, men i forhold til det gamle system må dette siges at være en forbedring. Selv om tre år kan være lang tid, så er det dog ikke en hel karriere, som det var for Jean-Marc Bosman. Der findes dog eksempler på, at spillere har bundet sig i meget lang tid, som brasilianeren Denelson, der har skrevet en 10 årig kontrakt med Betis Sevilla. Med sådanne kontrakter kan det godt blive en karriere, der ryger, hvis der opstår problemer. Set fra spillerens side, er der også forståelse for klubbens problemer. Mads Øland, direktør i Spillerforeningen, mener ikke, at det skader spillerne, at deres kontrakter revideres løbende, for så har de mulighed for at ændre på de ting, de er utilfredse med.²⁵ På den måde har Bosmandommen tvunget klubberne og spillerne ind i en dialog, så man hele tiden genforhandler kontrakterne. Det er muligt for begge parter at ændre kontrakten, så spilleren f.eks. får en lønstigning og bedre arbejdsvilkår, mens klubben får forlænget kontrakten, så de har mulighed for at sælge spilleren til en fornuftig pris. Før kunne klubberne gøre,

hvad der passede dem, for hvis spilleren brokkede sig, kunne man spærre spilleren og skade hans karriere.

En talentfabrik i krise

Klubbernes ændring af deres kontraktpolitik er fremtvunget af økonomiske årsager, men det er først om nogle år at disse ændringer får effekt. Hvis vi kigger på »Europas talentfabrik«, Ajax Amsterdam, så lider den under, at deres talenter rejser til andre klubber, uden at Ajax modtager penge for dem. Klubben bruger hvert år 20 mio. kr. på dens berømte talentskole, og disse penge var før Bosmandommen givet godt ud, da man ofte kunne sælge spillerne videre til andre klubber. Talenterne blev hentet i hele verden mod en minimal betaling til spillerens gamle klub. Efter et par år i Ajax's fodboldskole havde mange af spillerne udviklet sig fra talenter til stjernespillere, som blev solgt til rige sydlandske klubber. I perioden 1992-96 solgte Ajax for over 200 mio. kr. spillere til andre klubber. Bosmandommen har gjort, at spillerne nu pludselig selv kan tjene den enorme transfersum, samtidig med at de flytter til klubber, der betaler milliongager. I Amsterdam havde man det princip, at alle spillere skulle have de samme lønvilkår, det vil sige, at man ikke betalte de bedste spillere meget mere end de andre spillere. Med Bosmandommens frihed til spillerne, valgte de at flytte til andre klubber, der ville betale dem en kæmpegage, så snart at deres kontrakter udløb. Bl.a. AC Milan har hentet mange spillere i Ajax, det drejer sig om Edgar Davids, Winston Bogarde, Michael Reiziger og Patrick Kluivert, mens andre stjerner som Clarence Seedorf, Kanu og Finidi George er rejst til andre klubber. Denne spillerflugt har ført til, at man i Ajax har opgivet sin lønpolitik og nu tilbyder spil-

lerne store lønninger for at holde dem i klubben. Man har ikke opgivet talentudviklingen, men alle talenter bliver tilbudt en fem-årig kontrakt, når de fylder 18, på den måde har klubben en chance for at sælge dem, inden kontrakten ophører. Vil spilleren ikke skrive under på den fem-årige kontrakt, må han forlade klubben. Klubben har ikke råd til at købe alle spillerne i andre klubber, så man er nødt til at fortsætte arbejdet med at finde og udvikle nye talenter. Langtidskontrakterne er den eneste måde, en klub som Ajax Amsterdam kan opretholde dens sportslige niveau på.²⁶ For mindre klubber har dommen haft større virkning end i Ajax, for disse klubber har ikke økonomisk mulighed for at sætte alle deres spillere på fem-års kontrakter. De bliver nødt til at tilbyde spillerne korte kontrakter, da økonomien kan ændre sig i tilfælde af en nedrykning. Disse klubber bliver som et supermarked for de store klubber, man skal bare ikke betale for varen. Her har talentarbejdet det svært, da klubbens økonomi er lagt an på, at man af og til sælger en spiller. For når der mangler penge, er det nemt at spare på ungdomsarbejdet, men efter nogle år har man pludselig ingen unge spillere til at tage over for de gamle. De store klubber har tilpasset deres kontraktspolitik, så de stadig kan tjene penge på at udvikle talenter.

Spillernes nye frihed

Det, at klubberne er blevet tvunget til at ændre deres kontraktpolitik, har været til gavn for spillerne, da det pludselig er dem, der sidder med trumferne på hånden, når der skal genforhandles kontrakter. Før Bosmandommen havde klubberne stor magt over spillerne, også selvom deres kontrakter var udløbet. Forlangte klubben en høj transfersum for spilleren, var han ik-

ke attraktiv for andre klubber. Klubberne »ejede« spillerne, de skulle nok på et eller andet tidspunkt få ham solgt og indkassere transferbeløbet. Dette kunne bremse en fodboldspillers karriere, som det skete for Jean-Marc Bosman. Spillerens eneste mulighed for at skifte klub var i den »tvungne« transferperiode, hvor den gamle klub ikke kunne fastsætte transfersummen, men hvor der skulle betales en træningsgodtgørelse, som blev fastsat efter de gældende regler. Her kommer spilleren så ind i et afhængighedsforhold til den nye klub, der godt er klar over, at spilleren er presset, hvis han ønsker at skifte klub. Perioden med den »tvungne« transfer strakte sig kun over en måned, så den nye klub kunne nemt stille mange krav til spilleren, hvis han var desperat efter at skifte klub. Spilleren havde også svært ved at få gennemtruffet sine egne krav, for klubben kunne trække forhandlingerne i langdrag og på den måde presse spilleren. Mange handler forløb smertefrit, da det var i begge parter interesse, at handlen blev afsluttet. En spiller, der ikke havde spillet i lang tid, faldt i pris og blev sværere at sælge, så klubberne fik ikke noget ud af at bremse handlen. Middelklassespillerne var ofte dem, som blev ramt af klubbernes uvilje, da de både sportsligt og økonomisk havde en lille værdi for klubberne. Det betød intet for en stor klub, at man mistede transferen for en middelgod spiller, men hvis man ikke tjente nogle penge på at sælge klubbens stjerne, kunne det mærkes i klubkassen. Med Bosmandommen i lommen kan en fodboldspiller i dag vente på, at hans kontrakt udløber, for så er han fri til at skrive kontrakt, med hvem som helst. Denne frihed gør, at det er klubben, som er afhængig af spillerens velvilje. Hvis ikke spilleren vil skrive under på en ny kontrakt, kan klubben intet gøre. Dette har hjulpet mange

spillere, som et eksempel kan nævnes Jeppe Tengbjerg, der efter kontraktens udløb stadig var bundet til sin tidligere klub. Med Bosmandommen i hånden kunne han nu skrive kontrakt med en hvilken som helst klub.²⁷ Transfersummen ender i spillerens tegnebog, hvis kontrakten er udløbet, og ikke som før hvor den nye klub skulle betale transferen til den gamle klub. Som tidligere nævnt har dette medført at klubberne løbende genforhandler kontrakterne med spilleren, her har spilleren så mulighed for at få rettet eller tilføjet ting til kontrakten. En lønstigning er ofte en af de ting en spiller opnår ved at genforhandle kontrakten, mens han binder sig f.eks. to år mere. Hvis en spiller meddeler klubben, at han skifter til en ny klub, når hans kontrakt ophører, kan det få konsekvenser. Klubben kan foretrække at bruge en anden spiller, hvis kontrakt løber længere, da man ønsker at spille ham ind på holdet, som erstatning for den spiller der rejser. Peter Rudbæk, træner for AGF's superligahold, har udtalt, at hvis han skulle vælge mellem to lige gode spillere, ville han vælge den spiller, som blev i klubben.²⁸ En anden påstand, som kom frem lige efter dommen, var, at den store klasse af middelgode spillere ville blive tvunget ned i løn, som en konsekvens af dommen. Dette viser sig dog at være skudt langt over målet. Generelt oplevede spillerne en væsentlig lønstigning i året efter Bosmandommen, dette gjaldt også for de middelgode spillere, mener Mads Øland, formand for Spillerforeningen. Dette skyldes ikke kun Bosmandommen og spillerens større frihed, men også den stigende interesse for fodbolden. Den ene store TV-aftale efter den anden fylder forbundenes og klubbernes pengekasser, og derfor kan man aflønne spillerne bedre.²⁹ Mediernes interesse i sporten er ikke ubetinget nogen succes, da de ofte kun fokuserer på de bed-

ste holds præstationer. På denne måde skabes der en elite af klubber, som tjener enormt, mens alle de klubber udenfor eliten må nøjes med krummerne fra de riges bord. Et eksempel er fodboldens Champions League. Her er det de bedste hold, som deltager, mens de næstbedste hold deltager i UEFA-cuppen. Efter at man har udvidet Champions League og er begyndt at afvikle en spillerunde over to dage, er mediernes interesse for UEFA-cuppen dallet, da markedet bliver mættet med Champions League fodbold. Konsekvensen bliver at de klubber, der deltager i Champions League, tjener mere og mere, mens de klubber, som spiller i UEFA-cuppen, tjener mindre. Da UEFA for år tilbage afskaffede Pokalvindernes Turnering, var det som følge af den manglende medieinteresse, da klubberne i turneringen ikke var interessante nok. En skrue uden ende kunne man kalde det, flere penge giver bedre spillere, som skaber en større interesse, der igen skaber flere penge osv. De bedste spillere samles derfor, hvor der er flest penge og størst sportslig udfordring. Frygten, for at klubberne ville vinde national mesterskaber med 10-15 udlændinge på holdet, er blevet en realitet. Hos et af topholdene i den engelske Premier League, Chelsea FC., er ikke mindre end 15 ud af 24 spillere i førsteholdstruppen udlændinge. Ud af de ni spillere, som er fra Storbritannien, er de fire under 21 år og må betragtes som talenter / lærlinge, der er med for at lære. Foruden de ni britiske spillere er der fire italienere, tre franskmænd, mens Spanien, Rumænien, Nigeria, Norge, Rusland, Finland, Holland og Danmark hver er repræsenteret med én spiller. Chelsea FC er bare et af mange eksempler på store klubber, der køber et multietnisk hold med henblik på at vinde mesterskabet.

Det politiske spil

Selv om spillerne med Bosmandommen var blevet tildelt en masse friheder, gik der politik i sagen, og mange indflydelsesrige organisationer prøvede at påvirke politikerne til at ændre reglerne, så dommen ikke fik den tiltænkte virkning. Allerede under retssagen prøvede UEFA og flere af de store EU-lande at påvirke EU-parlamentet til at ændre Rom-traktaten, så professionel sport ikke var underlagt traktaten. De økonomiske interesser var stærke nok til at holde EU-kommissionen fra at svare på Jean-Marc Bosmans klage i over fem år. Efter at dommen var afsagt, truede man med ikke at ville følge den, det førte til, at EU-kommissionen svarede igen med trusler om at sagsøge UEFA. Først to måneder efter dommen bøjede UEFA sig for EU og lovede at efterleve dommen.³⁰ Denne desperate handling viser tydeligt, hvor meget man fra UEFA's side ønskede at holde fast i det gamle transfersystem. Mange havde helt klart svært ved at overskue konsekvenserne af dommen, og derfor var man bange for, om den kunne ødelægge fodboldens kommercielle eksistensgrundlag. Hvis den professionelle fodbold forsvandt, ville det få store økonomiske følger for klubber og forbund, og man frygtede, at dommen kunne fjerne ens levebrød. På trods af UEFA's anerkendelse af dommens konsekvenser, var det politiske spil ikke slut, bl.a. det tyske forbund kæmpede med næb og kløer for at bremse spillernes frihed. Man vedtog en lov, der påbød de tyske klubber mindst at beskæftige 12 tyske spillere, for at hindre at de tyske spillere blev fortrængt af udenlandske spillere. Der ud over vedtog man at holde fast ved reglen om, at kontrakter som ophører automatisk bliver forlænget under samme vilkår med et år. Dette kan dog kun ske én gang.³¹ Det-

te viser, hvor stort et pres de nationale forbund er under fra pengestærke klubber. Var det ikke fordi de tyske klubber ville miste mange millioner D-mark, ville det tyske fodboldforbund sikkert gerne have indordnet sig under dommens regler, men igen er det økonomiske interesser, der kommer til at præge det politiske spil. Her i Danmark kan vi heller ikke sige os fri for at have arbejdet mod dommen, selv om både Spillerforeningen og den danske regering under retssagen, som nogle af de få, støttede Jean-Marc Bosman. Da Bosmandommen kun omhandler spillerhandler mellem medlemslandene, så var det op til DBU at ændre reglerne for nationale spillerhandler. Dette førte til vores helt eget politiske drama, da man i DBU ønskede at bibeholde de eksisterende regler, hvor de danske klubber kunne afkræve hinanden transfersummer. Fra politisk side var man meget imod, at DBU ikke ønskede at efterleve EF-domstolen, så man truede med en politisk indgriben. I månederne efter dommen fulgte en heftig debat, da man internt i DBU var uenige om, hvorvidt man skulle afvikle, ændre eller bibeholde de gamle nationale transferregler. Her stod man igen og skulle vælge mellem det etisk rigtige, eller om man skulle lytte til pengemændene i kulissen. Efter stort politisk pres fra daværende kulturminister Jytte Hilden valgte man at ændre reglerne, så de lignede dem for spillerhandler mellem landene.³² Her i Danmark lykkes det ikke de økonomiske kræfter at få bremset dommens udbredelse, som det skete i andre europæiske lande. Bl.a. Brian Laudrup kom i klemme i England, da han skrev kontrakt med den engelske klub Chelsea FC, efter at hans kontrakt udløb i skotske Glasgow Rangers. Da det britiske fodboldforbund ikke har ændret sine regler for nationale klubskitter, så kræver Glasgow Rangers en transfer-

sum på 60 millioner kroner for at slippe Brian Laudrup. Den britiske regering har dog valgt at ratificere Bosmandommen, men med virkning fra 1999.³³ Som denne sag viser, er der stadig spillere, der bliver bundet af udløbne kontrakter på grund af uviljen mod at efterleve dommen. I Storbritanien er det helt sikkert pres fra de pengestærke klubber, der har gjort at Bosmandommen ikke er blevet ratificeret før i 1999.

De nye sager

Den modvilje, der har været mod at efterleve Bosmandommen, har bevirket, at der er indgivet flere sager til EU-domstolen. Disse sager kan nemt gå hen og få lige så store konsekvenser som Bosmandommen, hvis de falder ud til idrætsudøverens side. Man er nu begyndt at stille sig spørgsmålet, om det er muligt for en spiller at skifte klub midt i en kontraktperiode, uden at klubben kan forhindre det. Der foreligger allerede en sag ved EF-domstolen, hvor en finsk basketballspiller og hans belgiske klub har sagsøgt det belgiske forbund, fordi det ikke ville godkende klubskittet, som lå efter fristen for klubskitte. EU-eksperter tolker dommen på den måde, at en fodboldspiller sidestilles med almindelige arbejdere. Er dette tilfældet, kan spilleren bryde kontrakten til en hver tid og skrive kontrakt med en anden klub, uden at den tidligere klub kan gøre noget. Begår en almindelig arbejder kontraktbrud, skal han betale virksomheden en kompensation på mellem to ugers og tre måneders løn, dette ville så også gælde for professionelle idrætsudøvere. Klubben har dog mulighed for sagsøge spilleren for en større erstatning, hvis klubben kan dokumentere, at den har lidt store tab på grund af den brudte kontrakt.³⁴ I sådan en retssag vil det være meget svært

for klubben at bevise, at kontraktbruddet medførte, den ikke blev mester, eller at den rykkede ned. Sport består af mange tilfældigheder, så det er tvivlsomt, om en domstol vil se kontraktbruddet som den eneste årsag til den manglende succes. Skulle den finske spiller vinde sagen, vil det betyde det helt store kaos, så kunne man forestille sig, at rige klubber midt i sæsonen købte de bedste spillere fra de konkurrerende klubber for på den måde at svække dem. Vender vi blikket mod USA, så har man i liganer som NFL og NBA indført et lønloft, en såkaldt »salary cap«, for de enkelte klubber. Det betyder, at hver klub kun må bruge 35.000.000 \$ på spillerlønninger pr. år, på den måde håber man at begrænse de rige klubbers opkøb af alle de gode spillere. For at omgås reglerne er de rige klubber begyndt at udbetale en »signingbonus« til spillerne, når de skriver kontrakt, mod at de så godtager at spille til en lavere løn. På den måde kan man engagere de bedste spillere og samtidig holde sig indenfor lønloftet. Det vil dog efter min mening være umuligt at indføre et lignende system i Europa, da et sådan lønloft vil hindre arbejdskraftens frie bevægelighed, og det er netop det, der ligger til grund for Bosmandom-

men. I en anden sag, der kan få store konsekvenser, har en belgisk judokæmper anlagt sag ved EU-domstolen, fordi hun blev forhindret i at deltage i et kvalifikationsstævne til OL. Reglerne tillod kun én deltager pr. nation, selv om et land havde flere kvalificerede kæmpere. Den kvindelige judokæmper mener, at det er i strid med Rom-traktaten, når ikke alle de bedste får mulighed for at kvalificere sig til store mesterskaber.³⁵ Dette kunne medføre at alle – uanset niveau – skulle have mulighed for at kvalificere sig til store mesterskaber, for det ville være svært at trække en grænse for, hvem der var gode nok, og hvem der ikke var gode nok. Skulle en nation så have lov til at stille med 2- 3 landshold til VM i fodbold eller måtte Brøndby IF have to hold i Superligaen. Det er meget svært at overskue konsekvenserne, hvis den belgiske kæmper får ret. I kølvandet på Bosmandommen er der kommet flere sagsanlæg fra idrætsudøvere, der føler sig klemt af regler, som de mener strider mod EU's traktater. Disse sager er endnu ikke kommet til dømsafsigelse, men sportsverdenen venter spændt, for konsekvenserne kan bliver meget større, end dem Bosmandommen medførte.

Litteraturliste

- Hans Christian Blem, »Nyt hug til Brian« I: *Ekstra Bladet* (25/5-98).
- Bente Bundgaard, »Retssagen der kan ændre fodboldens transfersystem« I: *Berlingske Tidende* (19/6-95).
- Bente Bundgaard, »Transfersystem under angreb« I: *Berlingske Tidende* (21/9-95).
- De Europæiske Fællesskabers Domstols dom i sag nr. C-415/93 (Bosmandommen) (Luxembourg 1995).
- Hans Drachmann, »I krig mod fodboldens pengemænd« I: *Politiken* (20/6-95).
- Dennis Drejer, »Hyldgaard vil droppe transfer« I: *Berlingske Tidende* (21/12-95).
- Søren Funch, »Storklub kæmper mod alle odds« I: *Morgenavisen Jyllands-Posten* (20/6-97).
- Peter Grønborg, »Per P.- Danmarks dyreste« I: *Berlingske Tidende* (22/8-97).
- Jan B. Jensen, »AGF skifter kontrakt-politik« I: *Morgenavisen Jyllands-Posten* (11/3-98).
- Jacob Kvist, »Den sidste outsider« I: *Berlingske Tidende* (4/2-97).
- Jens Kristian Lai, »Holland. Nyt dansk fodboldmekka« I: *Berlingske Tidende* (18/8-97).
- Christian W. Lassen, »Fremtiden er på spil« I: *Det Fri Aktuelt* (16/12-95).

- Christian W. Lassen, »En aftale er ikke en aftale« I: *Det Fri Aktuelt* (17/2-97).
- Christian W. Lassen, »Det bliver dyrt« I: *Det Fri Aktuelt* (17/2-97).
- Jan Løftberg, »UEFA kæmper imod« I: *Berlingske Tidende* (21/9-95).
- Jan Løftberg, »UEFA bøjer sig for EU« I: *Berlingske Tidende* (20/2-96).
- Flemming Steen Pedersen, »EU kan skabe klubskitte-kaos« I: *Berlingske Tidende* (12/6-96).
- RB, *Berlingske Tidende* (30/8-97).
- Kurt Stendal, »Fodboldstjerner som funktionærer« I: *Berlingske Tidende* (21/9-95).
- Kurt Stendal, »DBU-formand raser« I: *Berlingske Tidende* (16/12-95).
- Kurt Stendal, »EU-kommissionen truer UEFA« I: *Berlingske Tidende* (18/1-96).
- Kurt Stendal, »Spillerne får frihed« I: *Berlingske Tidende* (30/1-96).
- Kurt Stendal, »Tysk fodbold på kollisionskurs med EU« I: *Berlingske Tidende* (3/3-96).
- Kurt Stendal, »Første år efter Bosman-dommen« I: *Berlingske Tidende* (15/12-96).

Noter

1. EF-Domstolens dom, I-4 – I-5, præmis 4, 7, 8 & 24.
2. EF-Domstolens dom, I-5, præmis 10.
3. EF-Domstolens dom, I-7, præmis 25-27.
4. EF-Domstolens dom, I-8, præmis 28.
5. Bente Bundgaard, »Retssagen der kan ændre fodboldens transfersystem« I: *Berlingske Tidende*, 19/6-95.
6. EF-Domstolens dom, I-8, præmis 29, 31, 33 & 34.
7. EF-Domstolens dom, I-8 – I-9, præmis 34-35 og Hans Drachmann, »I krig mod fodboldens penge-mænd« I: *Politiken*, 20/6-95.
8. EF-Domstolens dom, I-9 – I-10, præmis 36, 38-40, 42 & 44.
9. EF-Domstolens dom, I-11, præmis 49.
10. EF-Domstolens dom, I-11, præmis 50-51.
11. EF-Domstolens dom, I-12, præmis 52-54 & 56-58.
12. EF-Domstolens dom, I-14, præmis 62-64 & 66.
13. EF-Domstolens dom, I-15 – I-20, præmis 70, 72-74, 76, 78, 88, 90, 100 & 103.
14. EF-Domstolens dom, I-21 – I-22, præmis 107, 109, 112, EF-Domstolens dom, I-27, stk. 1 & 3 og Dennis Drejer, »Hyldgaard vil droppe transfer« I: *Berlingske Tidende*, 21/12-95.
15. EF-Domstolens dom, I-23, præmis 118 & 120.
16. EF-Domstolens dom, I-24, præmis 122-124, 131-133 & 136 og EF-Domstolens dom, I-27, stk. 2.
17. Bente Bundgaard, »Transfersystem under angreb« I: *Berlingske Tidende*, 21/9-95.
18. Kurt Stendal, »Fodboldstjerner som funktionærer« I: *Berlingske Tidende*, 21/9-95 og Kurt Stendal, »DBU-formand raser« I: *Berlingske Tidende*, 16/12-95.
19. Christian W. Lassen, »Fremtiden er på spil« I: *Det Fri Aktuelt*, 16/12-95.
20. Københavns Fondsbørs og Dansk O.T.C. A/S.
21. Københavns Fondsbørs.
22. Københavns Fondsbørs.
23. Jens Kristian Lai, »Holland. Nyt dansk fodboldmekka« I: *Berlingske Tidende*, 18/8-97, Peter Grønberg, »Per P.- Danmarks dyreste« I: *Berlingske Tidende*, 22/8-97 og RB. I: *Berlingske Tidende*, 30/8-97.
24. Jan B. Jensen, »AGF skifter kontrakt-politik« I: *Morgenavisen Jyllands-Posten*, 11/3-98.
25. Jan B. Jensen, »AGF skifter kontrakt-politik« I: *Morgenavisen Jyllands-Posten*, 11/3-98.
26. Søren Funch, »Storklub kæmper mod alle odds« I: *Morgenavisen Jyllands-Posten*, 20/6-97 og Jacob Kvist, »Den sidste outsider« I: *Berlingske Tidende*, 4/2-97.
27. Christian W.Lassen, »Fremtiden er på spil« I: *Det Fri Aktuelt*, 16/12-96.
28. Jan B. Jensen, »AGF skifter kontrakt-politik« I: *Morgenavisen Jyllands-Posten*, 11/3-98.
29. Kurt Stendal, »Første år efter Bosman-dommen« I: *Berlingske Tidende*, 15/12-96.
30. Kurt Stendal, »EU-kommissionen truer UEFA« I: *Berlingske Tidende*, 18/1-96, Jan Løftberg, »UEFA kæmper imod« I: *Berlingske Tidende*, 21/9-95, Jan Løftberg, »UEFA bøjer sig for EU« I: *Berlingske Tidende*, 20/2-96 og Hans Drachmann, »I krig mod fodboldens pengemænd« I: *Politiken*, 20/6-95.
31. Kurt Stendal, »Tysk fodbold på kollisionskurs med EU« I: *Berlingske Tidende*, 3/3-96.
32. Kurt Stendal, »Spillerne får frihed« I: *Berlingske Tidende*, 30/1-96.
33. Hans Christian Blem, »Nyt hug til Brian« I: *Ekstra Bladet*, 25/5-98.
34. Christian W. Lassen, »En aftale er ikke en aftale« og »Det bliver dyrt« I: *Det fri Aktuelt*, 17/2-97, og

Flemming Steen Pedersen, »EU kan skabe klubskifte-kaos« I: *Det fri Aktuelt*, 12/6-96.

35. Flemming Steen Pedersen, »EU kan skabe klubskifte-kaos« I: *Det fri Aktuelt*, 12/6-96.